

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อิตุตราวาส — ที่พักชั่วคราว”

คำว่า อิตุตราวาส เป็นคำภาษาบาลี [อ่านว่า อิด - ตะ - ระ - วา - สะ] แปลว่า ที่พักชั่วคราว [มาจากคำว่าอิตุตฺร (เล็กน้อย, สั้น, ชั่วคราว) รวมกับคำว่า วาส (ที่อยู่ หรือ ที่พัก)] ในภาษาไทยไม่ได้ใช้คำบาลีคำนี้ แต่พอแปลแล้ว ก็มีความหมายที่ดี เป็นเครื่องเตือนใจที่ดี เพื่อความเป็นผู้ไม่ประมาทอย่างแท้จริง ดังข้อความบางตอนจาก พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก อุทฺยชาดก ว่า

“เธอพึงทราบทั่วว่า สุกติและทุกติในสังสารวัฏฏ์ เป็นที่พักชั่วคราว เธอจงอย่าประมาท จงประพฤติกุศลกรรมเถิด”

ในอรรถกถา ได้อธิบายไว้ว่า

“เธอพึงทราบเถิดว่า ‘ในสังสารวัฏฏ์นี้ สุกติคือที่เกิดของมนุษย์ และทุกติคือที่เกิดของสัตว์ดิรัจฉาน นี่ใดแม่ทั้งสองนั้น เป็นที่พักชั่วคราว’ แล้ว จงประพฤติกุศลกรรมเถิด อย่าประมาทเสียนะ การมาจากการที่ต่าง ๆ แล้วพบกันในที่แห่งเดียวกันของสัตว์เหล่านั้น เป็นการนัดหมาย สัตว์เหล่านี้ อยู่ร่วมกันชั่วคราวมีประมาณเล็กน้อยเท่านั้น เพราะฉะนั้น เธอจงเป็นผู้ไม่ประมาท”

พระธรรมที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษานั้น ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดของคำสอน ย่อมเป็นเครื่องเตือนใจที่ดี เพื่อให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษามีความเข้าใจถูก เห็นถูก มีความประพฤติที่ดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ จนกระทั่งสูงสุด เพื่อความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส ดับกิเลสทั้งปวงได้อย่างหมดสิ้น

จากอุทฺยชาดกนี้ก็เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ตราบใดที่ยังไม่ได้ดับกิเลสทั้งปวงจนหมดสิ้น การเวียนว่ายตายเกิด ย่อมมีอยู่ตราบนั้น ไม่เป็นสุคติภูมิ ก็เป็นทุกคติภูมิ ตามกรรม กล่าวคือ ถ้าเป็นผลของกุศลกรรม ก็ทำให้ไปเกิดในสุคติภูมิ เป็นมนุษย์หรือเป็นเทวดา แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเป็นผลของอกุศลกรรมก็ทำให้ไปเกิดเป็นสัตว์ในอบายภูมิ เป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นอสุรกายบ้าง เป็นสัตว์ดิรัจฉานบ้าง ตามสมควรแก่กรรม

การเกิดในภพหนึ่งชาติหนึ่งนั้น สั้นมาก ไม่ยั่งยืนเลย เป็นที่พักชั่วคราวจริง ๆ แม้จะเกิดเป็นเทวดา มีความสุข สะดวกสบายทุกอย่าง แต่ถึงอย่างไรในที่สุดก็ต้องเคลื่อนจากความเป็นเทวดา มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน เกิดมาในแต่ละชาติ ก็ต้องสิ้นสุดที่ความตายทั้งนั้น พักเพียงชั่วคราวแล้วก็ต้องไปต่อ ยังต้องเดินทางต่อไปในสังสารวัฏฏ์ มีการเกิดอยู่ร่ำไป ตราบใดที่ยังไม่หมดกิเลส ซึ่งก็ไม่พ้นไปจาก ความเกิดขึ้นเป็นไปของธรรมนั่นเอง ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล ไม่มีตัวตน มีแต่ธรรมเท่านั้น

สำหรับผู้ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ควรอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เป็นผู้ประพฤติกุศลกรรม ตั้งอยู่ในธรรมอันงาม เพราะภูมิมนุษย์เป็นภูมิที่เอื้ออำนวยให้สามารถเจริญกุศลได้ทุก ๆ ประการ ทั้งในเรื่องของการให้ทาน รักษาศีล การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น การอ่อนน้อมต่อบุคคลผู้ที่ควรอ่อนน้อม การฟังพระธรรมอบรมเจริญปัญญา เป็นต้น เมื่อมีโอกาสแล้ว ก็ไม่ควรที่จะปล่อยโอกาสนั้นให้ผ่านเลยไป และประการที่สำคัญที่สุด การที่ไม่จะประมาทจริง ๆ คือ เห็นประโยชน์ของความเข้าใจพระธรรม

การฟังพระธรรม เป็นเหตุให้ความเข้าใจถูก เห็นถูก คือ ปัญญาเจริญขึ้น เมื่อปัญญาเจริญขึ้น ก็จะเป็นเครื่องเกื้อกูลให้มีความประพฤติที่ดีงามยิ่งขึ้นทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ตามระดับขั้นของปัญญา สะสมเป็นอุปนิสัยที่ดีต่อไป จนกว่าจะถึงวันที่ได้รู้แจ้งอริยสัจธรรม ดับกิเลสได้ในที่สุด เพราะความเข้าใจถูกเห็นถูกในขณะนี้ ย่อมโน้มไปสู่การที่จะสามารถดับกิเลสได้อย่างแท้จริง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๑๑๐๖]